

rekommer kan foderrörsborrning behöva utföras till provtagningsnivån. Ett alternativ till foderrörsborrning är att använda en ”hollow stem auger”, som är en stor grov jordskruv med ett grovt rör i centrum. Under nedvridning av skruven är centrumhålet täppt av en kolv och då provtagningsnivån nåtts tas kolven upp och provtagaren kan sänkas ned i hålet, **Figur 8.11**.

Utrustning

Provtagaren består av ett tunnväggigt rör vars nedre ände svarvats till en egg. Ofta används rör med en invändig diameter av 70 mm. Rostfria sömlösa ämnesrör är att föredra eftersom dessa är släta in- och utvändigt, jorden inte fastnar på grund av korrosion under lagringen i röret och de kan också användas vid miljögeotekniska undersökningar. Rörets längd kan variera. Ett nytt rör har normalt en längd av omkring 0,6 m, men denna minskar då eggen svarvas om på grund av förslitning eller skador. Provtagarröret monteras på en adapter där rörets överdel fixeras så att det kan tryckas ned och dras upp utan att vicka. I adaptern finns en kulventil eller annan anordning så att luft och vatten inuti röret kan avgå vid nedpressningen och sluter tätt så att ett vakuum skapas över jordprovet vid uppdragningen. På adapterns topp finns en övergång till de förlängningsstänger som används, **Figur 8.12**.

Figur 8.28 Provtagarrör med adapter typ Tyréns.

Utförande

- 1 Förborra ned till den nivå där provtagningen skall påbörjas.
- 2 Montera ihop provtagaren. Kontrollera att eggen på röret är skarp och att ventilen är ren och fungerar. Sätt fast adaptern på rörets övre ände. Mät den fria längden inuti provtagaren från eggen till adapterns underkant. Som förlängningsstänger används grova förlängningsstål, normalt \varnothing 36 mm.
- 3 För ned provtagaren till startdjupet för provtagningen
4. Tryck ned provtagaren tills slaglängden, som motsvarar den uppmätta fria längden minus en marginal på cirka 10 mm, med en hastighet av cirka 10 mm/s. Om det blir stopp eller neddrivningskraften plötsligt ökar markant stannas neddrivningen. Detta tyder på att eggen gått emot en grövre partikel och vidare försök till neddrivning resulterar då endast till större skador på eggen.